Klasa: UP/I 030-02/2011-01/036
Urbroj: 580-05-11-74-013
Zagreb, 1. prosinca 2011.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članaka 30. i 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09), te članka 46. stavka 5. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma protiv Hrvatske komore inženjera strojarstva sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 271 zastupane po punomoćniku Tinu Matiću, odvjetniku iz Zagreba, Vlaška 95, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur., i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, sa 91. sjednice, održane 1. prosinca 2011., donosi sljedeće

RJEŠENJE

Postupak se obustavlja jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka.

Obrazloženje

1. Prethodno ispitivanje stanja na tržištu

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) je u predmetu klasa: UP/I 030-02/2011-01/027 koji je pokrenut temeljem inicijative anonimnog podnositelja protiv Hrvatske komore inženjera građevinarstva, sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 271, temeljem članka 32. točke 1. ZZTN-a provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu, te je između ostalog, dana 15. lipnja 2011. izvršila uvid u internet stranice Hrvatske komore inženjera strojarstva (dalje: HKIS) (www.hkis.hr).

Uvidom u navedene internet stranice, Agencija je utvrdila kako HKIS primjenjuje Pravilnik o cijenama usluga («Narodne novine», broj 85/99; dalje: Cjenik), kojim su propisane cijene usluga ovlaštenih inženjera strojarstva. Navedeni Cjenik donesen je temeljem ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 47/98), i dužni su ga primjenjivati svi članovi HKIS. Statutom Hrvatske komore inženjera strojarstva («Narodne novine broj 82/09; dalje: Statut HKIS) previđene su sankcije za članove HKIS-a koji primjenjuju cijene niže od onih propisanih Cjenikom.

2. Postupak utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja

Nakon prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu provedenog temeljem članka 32. točke 1. ZZTN-a, Agencija je odlučila da postoje dostatne indicije za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog horizontalnog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a, te je temeljem članka 38. ZZTN-a donijela zaključak o pokretanju postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma klase: UP/I 030-02/2011-01/036, urbroj: 580-05-11-74-002, od 5. srpnja 2011.

Naime, člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti.

Sporazumima u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a smatraju se osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

Postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma pokrenut je kako bi se utvrdile sve okolnosti i činjenice u ovom predmetu potrebne za donošenje odluke. Stoga je Agencija od HKIS zatražila i očitovanje o primjeni Cjenika i dostavu podataka o možebitnim stegovnim postupcima pokrenutim protiv ovlaštenih inženjera strojarstva zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga.

2.1. Primjenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog upravnog postupka primijenila odredbe ZZTN-a, Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta («Narodne novine», broj 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu) te Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj 47/09; dalje: ZUP), kojim se uređuju pitanja provedbe upravnog postupka pred Agencijom u dijelu koji nije propisan odredbama ZZTN-a, kao posebnog zakona, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a.

Agencija je također izvršila uvid u odredbe Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 152/08), kao posebnog zakona koji uređuje predmetnu materiju i kojim je, između ostalog, propisano osnivanje HKIS-a i neke od njezinih djelatnosti. Nadalje, izvršila je uvid i u odredbe ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 47/98), u Statut Hrvatske komore inženjera strojarstva («Narodne novine broj 82/09), te u Pravilnik o cijenama usluga («Narodne novine», broj 85/99).

2.2. Hrvatska komori inženjera strojarstva

HKIS je udruženje poduzetnika koji obavljaju djelatnost ovlaštenih inženjera strojarstva. Prije osnivanja Hrvatske komore inženjera strojarstva, ovlašteni inženjeri strojarstva su, zajedno s ovlaštenim inženjerima građevinarstva, ovlaštenim arhitektima i ovlaštenim inženjerima elektrotehnike, bili članovi Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu, osnovanoj temeljem ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu.

HKIS je samostalna strukovna organizacija čuva ugled, čast i prava ovlaštenih inženjera strojarstva, promiče, zastupa i usklađuje njihove zajedničke interese pred državnim i drugim tijelima u zemlji i inozemstvu te skrbi da ovlašteni inženjeri strojarstva savjesno i u skladu sa zakonom i javnim interesom obavljaju svoje poslove.

Temeljem članka 85. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji i članka 6. Statuta, djelatnost HKIS-a čine poslovi koje HKIS obavlja na temelju javnih ovlasti u skladu sa Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, kao i drugi poslovi određeni Statutom. HKIS, između ostalog, uspostavlja i vodi imenik ovlaštenih inženjera strojarstva, izdaje i oduzima pečat i iskaznicu ovlaštenom inženjeru strojarstva, obavlja nadzor nad radom ovlaštenih inženjera strojarstva, uspostavlja i vodi evidenciju o stegovnim i arbitražnim postupcima, unaprjeđuje inženjersku djelatnost u cilju zaštite javnog interesa i interesa trećih osoba, promiče materijalne interese ovlaštenih inženjera strojarstva, štiti materijalne interese naručitelja usluga organiziranjem obveznog osiguranja od profesionalne odgovornosti te nadzire samostalne urede, zajedničke urede, projektantska društva, odnosno druge pravne osobe u kojima rade ovlašteni inženjeri strojarstva, da li obavljaju svoje poslove u skladu sa Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji.

Člankom 55. Statuta određeno je kako su članovi komore fizičke osobe koje u sklopu zadaća svoje struke obavljaju poslove projektiranja i/ili stručnog nadzora u svojstvu odgovorne osobe, s pravom uporabe strukovnog naziva ovlašteni inženjer strojarstva.

2.3. Očitovanja HKIS-a i utvrđenja Agencije

Na zahtjev Agencije za dostavom očitovanja o primjeni Cjenika i dostavi podataka o možebitnim stegovnim postupcima pokrenutim protiv ovlaštenih inženjera strojarstva zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga, Agencija je 26. srpnja 2011. zaprimila očitovanje HKIS-a u kojem se u bitnome osporavaju navodi Agencije iz zaključka o pokretanju postupka.

U očitovanju se prvenstveno navodi da HKIS nije poduzetnik u smislu odredbi ZZTN-a jer ne obavlja gospodarske djelatnosti niti sudjeluje u proizvodnji i prometu robe, odnosno pružanju usluga.

HKIS nadalje navodi kako Cjenik nije donio HKIS nego Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a nadležnost za pokretanje ocjene zakonitosti Cjenika nije u nadležnosti agencije već Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Također, HKIS navodi kako cilj odnosno posljedica Cjenika nije narušavanje tržišnog natjecanja, već se propisivanjem cijena štite krajnji potrošači, jer da cijene usluga ovlaštenih arhitekata nisu propisane, postoji bojazan da bi isti svoje usluge nudili ispod troškova proizvodnje, čime bi potrošači dobili nekvalitetan proizvod, a upravo takve preniske cijene bi narušile tržišno natjecanje.

HKIS nadalje navodi kako do sad nije pokrenuo niti jedan stegovni postupak zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga ovlaštenih inženjera strojarstva.

Temeljem prikupljenih podataka Agencija je utvrdila kako je Cjenikom koji primjenjuje HKIS i koji se nalazi na službenim internet stranicama HKIS-a (www.hkis.hr), uređen obračun naknade za rad arhitekata i inženjera (izvršitelja) za poslove izrade dokumenata prostornog uređenja, izrade projekata i tehničkog savjetovanja investitora i nadzora nad gradnjom.

Cjenik je donijela Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu temeljem tada važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a HKIS ga primjenjuje od svog osnivanja do danas.

Naime, Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine, broj: 152/08), stavljen je van snage Zakon o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu („Narodne novine“, broj 47/98), ali je člankom 160. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određeno da će komore, do donošenja i stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore, primjenjivati navedeni Cjenik koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 85/99.

Budući da je člankom 153. stavkom 3. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određeno da HKIS počinje s radom na dan upisa u sudski registar, a uvidom u rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj: Tt-09/8282-2, od 21. srpnja 2009., kojim je HKIS upisan u sudski registar, Agencija je utvrdila kako HKIS Cjenik primjenjuje od 21. srpnja 2009.

2.4. Mjerodavno tržište

Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište se, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđuje na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Temeljem članka 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Temeljem članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Uzimajući u obzir činjenicu da su članovi HKIS-a ovlašteni inženjeri strojarstva, koji sukladno odredbama Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, pružaju usluge projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru poslova strojarske struke, te da je Cjenikom uređen obračun naknade ovlaštenih inženjera strojarstva za pružanje navedenih usluga, Agencija je kao mjerodavno tržište u proizvodnom smislu utvrdila tržište pružanja usluga od strane ovlaštenih inženjera strojarstva.

Temeljem odredbi Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, djelatnosti prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru zadaća svoje struke može obavljati fizička osoba koja ima pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt ili ovlašteni inženjer. Pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt, ovlašteni inženjer građevinarstva, ovlašteni inženjer strojarstva i ovlašteni inženjer elektrotehnike i članstvo u komori stječe se rješenjem o upisu u odgovarajući imenik članova odgovarajuće komore.

Iz navedenog proizlazi kako su svi poduzetnici koji u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnosti prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru zadaća strojarske struke, dakle ovlašteni inženjeri strojarstva, ujedno i članovi HKIS-a, stoga je Agencija,

sukladno članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, kao mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu utvrdila cjelokupan teritorij Republike Hrvatske.

Slijedom navedenog Agencija je u smislu članka 5. i članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, kao mjerodavno tržište odredila tržište pružanja usluga od strane ovlaštenih inženjera strojarstva u Republici Hrvatskoj.

2.5. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

ZZTN u članku 48. stavku 1. propisuje obvezu Agencije da strankama u postupku prije zakazivanja usmene rasprave dostavi pisanu Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku (dalje: Obavijest), kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima.

Stoga je Agencija, nakon što je preliminarno utvrdila relevantne činjenice i okolnosti, temeljem članka 48. ZZTN-a, HKIS-u dostavila Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku klasa: UP/I 030-02/2011-01/036, urbroj: 580-05-11-74-005, od 15. rujna 2011., kako bi mu osigurala mogućnost da se izjasni o svim utvrđenim činjenicama i okolnostima, te je pozvala HKIS da u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u pisanom obliku dostavi primjedbe na istu, kao i da predloži eventualno saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

2.6. Očitovanje HKIS-a na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Agencija je 21. listopada 2011. zaprimila podnesak HKIS-a kojim se isti očituje na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u kojem HKIS, uz ponavljanje navoda iznesenih u svom očitovanju od 25. srpnja 2011., u bitnome navodi kako je Zakonom o prostornom uređenju i građenju («Narodne novine», broj 76/07, 38/09, 55/11 i 90/11) propisano da su naručitelji izrade nacrta dokumenta prostornog uređenja, usluga, projekata i drugih dokumenata obvezni primjenjivati i pridržavati se cjenika usluga komora ovlaštenih arhitekata i inženjera, dok je Zakonom o javnoj nabavi («Narodne novine», broj 117/07 i 125/05) propisano da kriteriji na kojem javni naručitelj temelji ponudu ne smiju utjecati na primjenu odredaba kojima je propisana novčana naknada za određene usluge, iz čega, prema mišljenju HKIS-a, proizlazi kako i navedena dva zakona propisuju obvezu pridržavanja Cjenika.

HKIS nadalje navodi kako čak i kad bi Cjenik predstavljao nedopušteni sporazum, isti se ne bio mogao smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a, s obzirom na to da je Cjenik donesen radi zaštite interesa potrošača i radi zaštite javnog interesa za kvalitetnom i ekonomski isplativom gradnjom pa time pridonosi unapređenju proizvodnje ili distribucije usluga ili promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja ili pruža potrošačima razmjernu korist.

HKIS se u svom očitovanju pozvao i na Direktivu o uslugama na unutarnjem tržištu 2006/123/EC Europske unije (OJ 2006 L 376/36; dalje: Direktiva), iako se Agencija u Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku od 15. rujna 2011. nije pozivala na tu Direktivu. HKIS je sam istaknuo da navedena Direktiva do ulaska Republike Hrvatske u EU ne predstavlja primarni izvor prava u Republici Hrvatskoj. Međutim, koristeći kriterije iz navedene Direktive, kao pomoćno sredstvo tumačenja hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, osobito u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa, HKIS smatra kako se Cjenik, čak i u slučaju da predstavlja ograničenje pružanju usluga može opravdati sukladno članku 16. Direktive ako nije diskriminatoran, odnosno ako se odnosi na sve pružatelje usluga, ako se njime štiti javni ili drugi opravdani interes, te ako se zaštita ne može

postići nekim drugim sredstvom. S obzirom na to da se Cjenikom štiti opravdani interes, kvalitetna i ekonomski isplativa gradnja, a koji se ne može zaštiti drugim sredstvom, te da Cjenik nije diskriminatoran jer omogućuje svima da pod jednakim uvjetima pružaju usluge, isti može ostati na snazi, zaključuje HKIS.

HKIS također navodi kako je i Ustavni sud Republike Hrvatske rješenjem broj: U-I-990/99, od 15. ožujka 2000. utvrdio kako je Zakon o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu kao i Statut Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 40/99, 112/99, 85/05 i 147/05 – pročišćeni tekst) u cijelosti u skladu s Ustavom Republike Hrvatske.

Zaključno, HKIS navodi kako je 2000. godine Agencija provodila postupak utvrđivanja predstavlja li Pravilnik o cijenama usluga, koji je primjenjivala Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, zabranjeni sporazum te je isti obustavljen. S obzirom da je Cjenik koji je predmet ovog postupka istovjetan navedenom pravilniku, HKIS navodi kako sukladno načelu *ne bis in idem,* Agenciji nije dopušteno dvaput odlučivati o istoj pravnoj stvari.

2.7. Usmena rasprava

Radi pružanja mogućnosti stranci da se u postupku očituje o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 7. studenog 2011., temeljem odredbe članka 50. stavka 1. ZZTN-a, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi HKIS se očitovao kako Agencija nije u konkretnom predmetu uopće odredila predmet postupanja, jer Cjenik ima preko 260 članka od čega su oko 240 članaka opće naravi koji definiraju sadržaj određenih poslova primjerice definira se sadržaj idejnog projekta, izvedbenog projekta i slično, te bi Agencija morala definirati točno u kojim člancima navedenog Pravilnika pronalazi povrede pravila o tržišnom natjecanju, ukoliko takve povrede uopće ima. Nadalje HKIS navodi kako ne primjenjuje navedeni Cjenik jer ga po prirodi stvari ne može primjenjivati već ga eventualno mogu primjenjivati samo članovi HKIS.

HKIS je nadalje naveo kako nije pokrenuo ni jedan novi stegovni postupak zbog nepridržavanja Cjenika te kako se od pokretanja predmetnog postupka nije promijenilo ništa u postupanju HKIS-a. Također, HKIS navodi kako niti on niti njegovi članovi nisu poduzetnici niti se Cjenikom određuje cijena pružanja usluga na tržištu, već se Cjenikom određuje cijena rada članova HKIS-a s obzirom da su isti zaposleni u drugim poduzetnicima koji nisu dužni primjenjivati Cjenik te mogu određivati cijene koje god žele, pa stoga Cjenik nikako ne može djelovati na tržište.

HKIS je predložio da Agencija prekine vođenje ovog postupka do odluke Upravnog suda Republike Hrvatske o zahtjevu za izuzeće predsjednice Vijeća, jer u ovom trenutku, po mišljenju HKIS-a, nisu ispunjeni uvjeti za nastavak vođenja ovog postupka dok Upravni sud ne odluči o navedenom zahtjevu. Također HKIS je predložio da Agencija zastane sa postupanjem u ovom postupku do primitka očitovanja Ministarstva za zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva o sukladnosti Cjenika sa odredbama Zakona o javnoj nabavi i Zakona o prostornom uređenju i građenju.

15. studenog 2011. godine Agencija je zaprimila podnesak HKIS-a, u kojem se u bitnome navodi kako Cjenikom nisu utvrđene minimalne cijene, već su cijene određene u rasponu čime se zadržava minimalna kvaliteta usluga ovlaštenih inženjera i arhitekata te se štite i investitori i javni interes u graditeljstvu od nekvalitetno izvedenih radova u slučaju nižih cijena od onih navedenih u Cjeniku kao i od previsokih cijena.

U privitku navedenog podneska, HKIS je dostavio presliku očitovanja Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (dalje: Ministarstvo), klasa: 360-01/11-01/234, urbroj: 531-1-11-2, od 7. studenog 2011.

U navedenom očitovanju Ministarstvo navodi kako prema njihovom mišljenju, Cjenik ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu odredbi ZZTN-a, jer je isti donesen radi zaštite javnog interesa, kao i radi zaštite potrošača, te jer je isti nužan za osiguravanje minimalnih standarda kvalitete, a ne postoje efikasniji i blaži instrumenti kojima bi se postigla zaštita potrošača, zaštita javnog interesa i kvaliteta pružanja predmetnih usluga.

Ministarstvo nadalje navodi kako je upoznato sa činjenicom da je u većini zemalja Europske unije napušten takav pristup, te da prema mišljenju Europske komisije i suda EU, propisivanje cijena od strane strukovnih komora predstavlja ograničavanje tržišnog natjecanja, kao i da su u državama koje su ukinule propisivanje cijena pale cijene predmetnih usluga. Međutim, Ministarstvo smatra kako bi smanjivanje cijena usluga ovlaštenih arhitekata i inženjera u Hrvatskoj utjecalo na minimum kvalitete tih usluga, pri čemu je potrebno primijeniti «test proporcionalnosti» kako je to predložila Europska komisija u Izvješću o tržišnom natjecanju u profesionalnim uslugama (*Communication from the Commission - Report on Competition in Professional Service,* COM/2004 83 final). Sukladno navedenom testu Ministarstvo smatra kako je propisivanje cijena u predmetnom slučaju nužno, objektivno opravdano, proporcionalno i služi zaštiti javnog interesa s obzirom da ovlašteni arhitekti i inženjeri u pružanju svojih usluga imaju i javne ovlasti jer su njihovi projekti sastavni dijelovi akata javnopravnih tijela kojim se odlučuje o pravima i obvezama pravnih subjekata, pa bi u slučaju nedostatne kvalitete istih bio ugrožen i javni interes.

Podneskom kojeg je Agencija zaprimila 17. studenog 2011., HKIS je dostavio izvještaj prihoda i rashoda te analitičku bruto bilancu za 2010. godinu.

3. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju činjenica koje je Agencija utvrdila savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, te na temelju rezultata cjelokupnog postupka, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće), na temelju članka 30. i 31. ZZTN-a, na 91. sjednici, održanoj 1. prosinca 2011. godine, razmatralo je navedeni predmet te je donijelo odluku da se obustavi postupak pokrenut po službenoj dužnosti protiv HKIS radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi:

Cjelokupno postupanje HKIS-a posljedica je izričite odredbe Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, koji je odredio osnivanje četiri nove komore, među ostalima i HKIS, a u članku 160. tog zakona izričito je propisano da se do stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore, pa tako i HKIS primjenjuje Pravilnik o cijenama donesen temeljem ranije važećeg Zakona o hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 85/99.

Zbog navedenog ne postoje pravne pretpostavke za daljnje vođenje postupka protiv HKIS-a, jer mu je drugi zakon, u konkretnom slučaju Zakon o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji dao ovlast za takvo postupanje izričito ga obvezujući na primjenu upravo predmetnog Cjenika, do donošenja novog Cjenika HKIS-a.

Budući da su predmetnim Cjenikom, koji je HKIS obvezan primjenjivati do donošenja svog Cjenika, određene najniže i najviše naknade za obavljanje usluga koje pružaju njihovi članovi, HKIS je u dijelu koji se odnosi na primjenu starog Cjenika uskladio svoje poslovanje

s navedenom obvezom, ali je propustio donijeti svoj Cjenik, iako je i to bila njegova izričita zakonska obveza.

Upravo zbog činjenice da je Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određena obveza donošenje novog cjenika HKIS-a, ali je propušteno propisati razuman rok za ispunjenje te obveze, Agencija nema pravnih pretpostavki za daljnje vođenje postupka u ovom predmetu.

Međutim, iako Agencija zbog navedenog nije u mogućnosti u ovom predmetu nastaviti vođenje postupka, sukladno odredbi članka 25. stavka 3. ZZTN-a ovlaštena je donositi mišljenja o sukladnosti važećeg Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, kao i o sukladnosti Pravilnika o cijenama usluga s odredbama ZZTN-a, u cilju promicanja znanja o tržišnom natjecanju, odnosno podizanja razine svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja. Stoga će Agencija nadležnom ministarstvu kao predlagaču zakona i HKIS-u dostaviti svoje mišljenje.

Takva mišljenja Agencija je već davala vezano uz obavljanje drugih profesionalnih djelatnosti, primjerice vezano uz obavljanje revizorskih usluga, predmet klase: 031-01/2006-01/77, urbroj: 580-05-07-26-78, od 18. travnja 2007. Prilikom davanja mišljenja Agencija vodi računa o tome da su slobodne profesije djelatnosti koje se na određeni način razlikuju od drugih djelatnosti na tržištu, odnosno da primjena prisilnih propisa, pa tako i ZZTN-a pravno i činjenično ne smije sprječavati obavljanje zadaća koje su tim djelatnostima posebnim propisima i mjerama utvrđene.

U svom mišljenju Agencija će naročito naglasiti nedorečenost Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnju, koji je člankom 160. izričito propisao da se do stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore primjenjuje Cjenik donesen temeljem ranije važećeg Zakona o hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, ali je istovremeno propustio propisati rok u kojem su novo osnovane komore to dužne napraviti.

Nesporno je da je volja zakonodavca bila da novo osnovane komore, kad se za to steknu uvjeti donesu svoje Pravilnike o cijenama, a koji neće biti suprotni prisilnim propisima Republike Hrvatske, pa tako niti Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja.

Omaškom zakonodavca da propiše razuman rok u kojem su to komore dužne napraviti nastala je situacija u kojoj je od stupanja na snagu navedenog zakona prošlo više od 3 godine, a HKIS i dalje, sukladno zakonskoj odredbi, primjenjuje Cjenik iz 1999. godine.

Pravo i politika tržišnog natjecanja su vrlo dinamična grana prava, te su se za to vrijeme i pravila o zaštiti tržišnog natjecanja kao i sudska praksa značajno promijenili, kako u EU tako i u Republici Hrvatskoj. Navedeno je prepoznalo i Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja koje je u svom očitovanju klase: 360-01/11-01/234, urbroj: 531-1-11-2 od 2. studenoga 2011., dostavljenom od strane HKIS-a Agenciji dana 15. studenoga 2011. navelo kako je upoznato sa činjenicom da je u većini zemalja Europske unije napušten takav pristup, te da prema mišljenju Europske komisije i suda EU, propisivanje posebice minimalnih cijena od strane strukovnih komora predstavlja ograničavanje tržišnog natjecanja, kao i da su u državama koje su ukinule propisivanje cijena pale cijene predmetnih usluga.

Stoga je Vijeće mišljenja da je HKIS obvezan u razumnom roku donijeti svoj Cjenik, koji bi, uz uvažavanje specifičnosti djelatnosti ovlaštenih inženjera strojarstva bio u cijelosti usklađen sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

Također, stajalište je Vijeća da se zakonom i podzakonskim aktima (prvenstveno Statutom HKIS-a i Cjenikom), umjesto minimalne cijene mogu propisati drugi uvjeti kojima bi se

osigurala ravnoteža između osiguranja kvalitete usluga i poštivanja prisilnih propisa. Takvo rješenje trebalo bi predstavljati jamstvo korisnicima usluga ovlaštenih inženjera građevinarstva da će te usluge biti obavljene u skladu s pravilima struke, a ujedno bi omogućilo korisnicima usluga da se, između ostalih kriterija, i temeljem cijene odluče za pružatelja usluge.

S aspekta prava i politike tržišnog natjecanja nije poželjno niti primjereno kvalitetu usluge vezati isključivo uz njenu cijenu, budući da je cijena usluge rezultat troškova i očekivane dobiti svakog ovlaštenog inženjera strojarstva. Slijedom toga, cijene usluga svakog pojedinog ovlaštenog inženjera strojarstva morale bi se razlikovati, primjerice, s obzirom na broj zaposlenih, broj ureda u kojima obavlja posao, je li riječ o pružateljima usluga s većim zahtjevima u pogledu reprezentativnosti ureda, opreme, itd.

Zaključno, budući da je HKIS u svim svojim očitovanjima navodila činjenicu da ista nije i ne može biti stranka u postupku pred Agencijom, Vijeće ukazuje na odredbu članka 3. stavka 1. ZZTN koji daje definiciju pojma poduzetnika, pod čime se podrazumijevaju sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga.

S obzirom da je HKIS udruženje poduzetnika, konkretno ovlaštenih inženjera strojarstva koji obavljaju gospodarsku djelatnost i sudjeluju u prometu robe, nedvojbeno je da bi se odredbe ZZTN-a u konkretnom slučaju primjenjivale i na HKIS, budući da primjena odredaba ZZTN-a, ne bi sprječavala, pravno i činjenično, obavljanje zadaća koje su HKIS-u u posebnim propisima utvrđene i zbog kojih je osnovan, u smislu članka 3. stavka 3. ZZTN-a.

Sukladno odluci Vijeća, odlučeno je kao u izreci ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 (trideset) dana računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Dostaviti:
1. Hrvatska komora inženjera strojarstva, Zagreb, Ulica grada Vukovara 271, putem punomoćnika, odvjetnika Tina Matića iz Zagreba, Vlaška 95.
2. Pismohrana